

УДК 330.341.2:332.133.6(477)

Вдовиченко Михайло Михайлович

аспірант

Державного торговельно-економічного університету

Vdovychenko Mykhailo

Postgraduate Student of the

State University Of Trade And Economics

ORCID: 0009-0005-8923-4325

**ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ
INSTITUTIONAL ENVIRONMENT OF INDUSTRIAL PARKS
FUNCTIONING IN UKRAINE**

***Анотація.** Вступ. На тлі гео економічної нестабільності, посилення конкуренції за інвестиційні ресурси, зростання ролі «зеленої» трансформації та вимог до сталого розвитку традиційні підходи до розміщення промислових виробництв втрачають ефективність. У цих умовах індустріальні парки розглядаються не лише як інфраструктурні майданчики для розміщення виробництв, а як комплексні інституційні платформи, здатні поєднувати інвестиційні стимули, управлінські механізми, регіональні стратегії розвитку та програмні інструменти державної підтримки. Це зумовлює актуальність наукового дослідження інституційного середовища функціонування індустріальних парків як ключової передумови підвищення їх ефективності та реалізації потенціалу у відновленні й довгостроковому розвитку економіки України.*

Мета. Метою статті є дослідження особливостей інституційного середовища функціонування індустріальних парків в Україні та виявлення інституційних обмежень їх ефективного розвитку.

Матеріали і методи. Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні системного, інституційного, процесного, компаративного та аналітичного підходів, які дозволяють ідентифікувати нормативно-правові, управлінські, фінансово-інвестиційні та програмно-інструментальні аспекти функціонування і розвитку індустріальних парків в Україні. Також використано методи структурно-логічного та порівняльного аналізу; нормативно-правового аналізу; контент-аналізу; елементів експертної оцінки.

Результати. Показано, що ефективність функціонування індустріальних парків в Україні визначається поєднанням інституційних, нормативно-правових, управлінських та фінансово-інвестиційних чинників. Ключовими детермінантами результативності ІП є стабільність державної політики, інституційна спроможність керуючих компаній, доступ до довгострокового фінансування та узгодженість програмно-інструментальних механізмів підтримки. Виокремлено основні особливості сучасного інституційного середовища індустріальних парків: рамковий характер законодавчого регулювання; фрагментацію державної підтримки та слабку прив'язку програм, зокрема політики «Зроблено в Україні», до статусу резидентів ІП; розпорошення управлінських повноважень; недостатню інтеграцію індустріальних парків у регіональні стратегії розвитку.

Висновки. Індустріальні парки в Україні є важливим інструментом структурної модернізації, регіонального розвитку та післявоєнного відновлення економіки, проте їх потенціал реалізується лише частково через несформованість цілісного інституційного середовища. Рамковий і нестабільний характер нормативно-правового забезпечення знижує

інвестиційну передбачуваність, а розпорошення управлінських повноважень і обмежена спроможність керуючих компаній зумовлюють функціонування індустріальних парків переважно як інфраструктурних майданчиків. Додатковими стримуючими чинниками є фрагментація державної підтримки, дефіцит довгострокового фінансування, слабка інституційна прив'язка програмних інструментів, зокрема політики «Зроблено в Україні», до статусу резидента ІП, а також недостатня інтеграція індустріальних парків у регіональні стратегії розвитку. У євроінтеграційному вимірі розвиток ІП обмежується неповною гармонізацією з правилами державної допомоги, «зеленої» трансформації та сталого фінансування ЄС.

Перспективи. Перспективними напрямками подальших досліджень є поглиблення та прикладна конкретизація інституційних аспектів розвитку індустріальних парків в Україні з урахуванням завдань післявоєнного відновлення та євроінтеграції.

Ключові слова: індустріальні парки, інституційне середовище, інституційні обмеження, державна промислова політика, регіональний розвиток, державна підтримка, програма «Зроблено в Україні», інвестиційна привабливість, післявоєнне відновлення, євроінтеграція, державна допомога, сталий розвиток, зелена трансформація, Європейський Союз.

Summary. *Introduction.* Against the backdrop of geo-economic instability, increased competition for investment resources, the growing role of green transformation and sustainable development requirements, traditional approaches to the location of industrial production are losing their effectiveness. In these conditions, industrial parks are seen not only as infrastructure sites for the location of production facilities, but as comprehensive institutional platforms capable of combining investment incentives, management mechanisms, regional

development strategies and programmatic instruments of state support. This determines the relevance of scientific research into the institutional environment of industrial parks as a key prerequisite for increasing their efficiency and realising their potential in the recovery and long-term development of Ukraine's economy.

Purpose. The aim of the article is to study the peculiarities of the institutional environment of industrial parks in Ukraine and to identify institutional constraints on their effective development.

Materials and Methods. The methodological basis of the study is based on a combination of systemic, institutional, process, comparative and analytical approaches, which allow identifying regulatory, managerial, financial, investment and programmatic aspects of the functioning and development of industrial parks in Ukraine. The following methods were also used structural-logical and comparative analysis; regulatory and legal analysis; content analysis; elements of expert assessment.

Results. It has been shown that the effectiveness of industrial parks in Ukraine is determined by a combination of institutional, regulatory, managerial, and financial and investment factors. The key determinants of IP performance are the stability of public policy, the institutional capacity of management companies, access to long-term financing, and the coherence of programmatic and instrumental support mechanisms. The main features of the current institutional environment of industrial parks are highlighted: the framework nature of legislative regulation; fragmentation of state support and weak linkage of programmes, in particular the 'Made in Ukraine' policy, to the status of IP residents; dispersion of management powers; insufficient integration of industrial parks into regional development strategies.

Conclusions. Industrial parks in Ukraine are an important tool for structural modernisation, regional development and post-war economic recovery, but their potential is only partially realised due to the lack of a coherent

institutional environment. The framework and unstable nature of the regulatory and legal framework reduces investment predictability, while the dispersion of management powers and the limited capacity of management companies mean that industrial parks function primarily as infrastructure sites. Additional constraints include the fragmentation of state support, a lack of long-term financing, weak institutional links between policy instruments, in particular the 'Made in Ukraine' policy, and the status of IP residents, as well as insufficient integration of industrial parks into regional development strategies. In terms of European integration, the development of IPs is limited by incomplete harmonisation with the rules of state aid, green transformation and sustainable EU financing.

Perspectives. Promising areas for further research include deepening and applying the institutional aspects of industrial park development in Ukraine, taking into account the tasks of post-war recovery and European integration.

Key words: *industrial parks, institutional environment, institutional constraints, state industrial policy, regional development, state support, "Made in Ukraine" program, investment attractiveness, post-war recovery, European integration, state aid, sustainable development, green transition, European Union.*

Постановка проблеми. Індустріальні парки в Україні розглядаються як важливий інструмент стимулювання регіонального економічного розвитку, залучення інвестицій, створення нових виробничих потужностей та робочих місць, а також формування кластерних екосистем, що здатні підвищити конкурентоспроможність національної економіки. Слід зазначити, що за офіційними даними Мінекономіки кількість зареєстрованих індустріальних парків на кінець 2025 року досягла 118 парків (див. детальніше [1]). Однак попри наявність базового законодавчого підґрунтя, індустріальні парки в Україні поки що не стали повноцінним

інструментом структурної модернізації, локалізації інвестицій та формування регіональних виробничих кластерів. Ключовою проблемою є фрагментованість і непослідовність інституційного середовища, що проявляється у розриві між нормативно-правовим регулюванням, механізмами державної підтримки та фактичною практикою управління ІП на національному й місцевому рівнях. Це актуалізує питання дослідження наявного інституційного середовища функціонування індустріальних парків в Україні та визначення напрямів його вдосконалення з урахуванням завдань післявоєнного відновлення та інтеграції країни до економічного простору Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку та функціонування індустріальних парків активно досліджується українськими та зарубіжними науковцями, а також аналітичними центрами і міжнародними організаціями. У центрі уваги перебувають питання інституційного забезпечення, державної політики стимулювання, регіонального розвитку, інвестиційної привабливості та управлінської ефективності індустріальних парків. Зокрема, результати досліджень розвитку та функціонування індустріальних парків наведено в працях таких зарубіжних вчених: М. Bogren та інших [2], R. Côté, J. Hall [3], E. Lowe E. [4], P. Scott [5] тощо. Особливості функціонування індустріальних парків в Україні та світі також відображені у низці наукових досліджень вітчизняних вчених, а саме: О. Бойко [6], В. Галасюк [7], С. Гарбар [8], М.Данилович-Кропивницька, Ю. Джурик [9], О. Івашко та інші [10], І. Підоричева, В. Ляшенко, О. Ліщук [11], С. Лекарь [12], Н. Шевчук [13] тощо. В них обґрунтовано організаційно правові аспекти формування та функціонування індустріальних парків, їх різноманітні форми, а також здійснено спроби розкрити питання їх правового регулювання та державного забезпечення ефективного функціонування тощо.

Отримані опрацювання складають теоретичну та методологічну основу для проведення даного дослідження. Але не заперечуючи вагомості існуючих наукових результатів, слід зазначити, що питання ідентифікації інституційного середовища функціонування вітчизняних індустриальних парків в Україні залишаються не достатньо розкритими.

Метою статті є дослідження особливостей інституційного середовища функціонування індустриальних парків в Україні та виявлення інституційних обмежень їх ефективного розвитку.

Матеріали і методи. Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні системного, інституційного, компаративного та аналітичного підходів, які дозволяють ідентифікувати правові та організаційні аспекти функціонування індустриальних парків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Нормативно-правове забезпечення діяльності індустриальних парків (далі ІП) в Україні формує базис інституційного середовища їх функціонування та визначає умови створення, управління, державної підтримки й інтеграції парків у систему національної та регіональної економічних політик. Так ключовим нормативним актом є Закон України «Про індустриальні парки», який визначає: поняття індустриального парку та його функціональне призначення; суб'єктний склад (ініціатор створення, керуюча компанія, учасники ІП); порядок включення ІП до Реєстру індустриальних парків; загальні принципи державної підтримки та управління [14]. Закон закладає рамкову модель функціонування ІП, однак має переважно декларативний характер і не деталізує інструменти довгострокового інституційного супроводу їх розвитку.

Слід зазначити, що з початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну розвиток ІП було визначено як ключовий напрям відновлення української економіки (див. детальніше [15]). Тому у 2022–2023 рр. нормативну базу було суттєво розширено за рахунок: Закону України «Про

внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання розвитку індустріальних парків», а саме до Податкового та Митного кодексів України щодо податкових і митних стимулів для учасників ІП [16]. Ці норми передбачають: компенсацію витрат на підключення до інженерно-транспортної інфраструктури; можливість бюджетного співфінансування облаштування ІП; податкові та митні пільги для резидентів. Водночас інституційною проблемою залишається нестабільність та фрагментарність механізмів підтримки, залежність їх застосування від бюджетних рішень та відсутність чітких процедур оцінки ефективності використання державних коштів.

Функціонування ІП також регулюється нормами: земельного законодавства (відведення та цільове призначення земельних ділянок); містобудівного та інфраструктурного регулювання; екологічного законодавства та вимог оцінки впливу на довкілля; законодавства про інвестиційну діяльність і державно-приватне партнерство. Зазначимо, що таке нормативне «нашарування» зумовлює складність процедур створення та запуску ІП, що підвищує транзакційні витрати для інвесторів та керуючих компаній.

Важливим елементом сучасного інституційного середовища функціонування ІП у Україні стала державна політика промислового відновлення та підтримки національного виробника, інституціоналізована через програму «Зроблено в Україні» (див. детальніше [17]). Ця програма формує програмно-інструментальний рівень інституційного середовища ІП, доповнюючи рамкове законодавство прикладними механізмами стимулювання виробництва, локалізації та зайнятості. Програма позиціонується як горизонтальна промислова ініціатива, спрямована на: підтримку внутрішнього виробництва та переробки; стимулювання локалізації ланцюгів доданої вартості; розвиток МСП у промисловості; розширення експортного потенціалу з високою часткою локальної

складової. Тобто для ІП програма виконує роль функціонального «якоря», що поєднує інфраструктурні рішення ІП з фінансовими, кредитними та попитовими інструментами держави. В цьому контексті програма інтегрує такі ключові інституційні інструменти: гранти на переробку та виробництво, що можуть бути реалізовані резидентами ІП; пільгове кредитування (5–7–9%) для виробничих проєктів, у т.ч. в межах ІП; часткову компенсацію вартості української техніки та обладнання, що стимулює внутрішній попит і знижує інвестиційні витрати резидентів; політику локалізації у публічних закупівлях, яка створює гарантований попит на продукцію підприємств, розміщених в ІП. У сукупності ці інструменти формують квазікластерний ефект, підсилюючи економічну доцільність розміщення виробництв саме в ІП.

Слід зазначити, що програма «Зроблено в Україні» не є спеціальним законом для ІП, проте: функціонально доповнює згаданий вище Закон України «Про індустріальні парки», підсилює механізми державної підтримки, передбачені змінами 2022–2023 рр. та забезпечує перехід від декларативної підтримки ІП до операційних фінансових рішень.

Між тим попри позитивний вплив, інтеграція програми «Зроблено в Україні» в інституційне середовище ІП має низку проблем: відсутність формалізованої прив'язки інструментів програми саме до резидентів ІП; фрагментованість адміністрування (різні відомства, різні критерії відбору); обмежений горизонт планування, що знижує інвестиційну передбачуваність для великих промислових проєктів; недостатня синхронізація з регіональними стратегіями розвитку та планами розміщення ІП. Тому у межах цього дослідження програму «Зроблено в Україні» доцільно розглядати як: інституційний каталізатор попиту для ІП; перехідний інструмент від антикризової підтримки до структурної промислової політики; основу для формування національної моделі ІП,

орієнтованих на локалізацію та переробку, з перспективою подальшої гармонізації з політиками ЄС.

В контексті останнього доцільно виокремлювати євроінтеграційний контур як надінституційний рівень регулювання, що визначає стратегічні обмеження, допустимі інструменти державної підтримки та довгострокову логіку трансформації ІП відповідно до політик ЄС. Зазначений контур формує зовнішні рамкові умови адаптації національної промислової, інвестиційної та регіональної політики до *acquis communautaire* та виступає ключовим орієнтиром інституційного розвитку ІП у контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення економіки України.

Центральним елементом є правила державної допомоги ЄС, які регламентують допустимість і форми втручання держави в економічну діяльність з метою недопущення викривлення конкуренції на внутрішньому ринку. Європейська комісія розглядає ІП не як об'єкти прямого субсидування бізнесу, а як інфраструктурні та інституційні платформи для усунення ринкових провалів, стимулювання регіонального розвитку, інновацій та декарбонізації. Загальні підходи до державної допомоги визначені у політиці конкуренції ЄС, а ключовим інструментом їх практичної реалізації є General Block Exemption Regulation (GBER), що встановлює перелік видів допомоги, які можуть надаватися без попереднього погодження з Європейською комісією [18]. Зазначимо, що для ІП особливе значення мають положення GBER щодо регіональної допомоги, підтримки інфраструктури, інноваційної діяльності, МСП, а також заходів з енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії. У цьому контексті інституційне середовище ІП в Україні має еволюціонувати від переважно фіскально орієнтованих стимулів до структурованих інструментів державної допомоги, сумісних із правилами ЄС, з чітким розмежуванням підтримки інфраструктури парків та підтримки діяльності їх резидентів. Відсутність такої гармонізації створює

ризика майбутньої несумісності національних механізмів стимулювання з правилами внутрішнього ринку ЄС та обмежує інтеграцію українських ІП у європейські виробничі ланцюги.

Іншим системоутворювальним компонентом євроінтеграційного контуру виступає політика "зеленої" трансформації ЄС, закріплена у Європейському зеленому курсі [19] та оновленій Промисловій стратегії ЄС [20]. У цих документах індустриальні та еко-індустриальні парки розглядаються як ключові платформи для поєднання промислового розвитку з кліматичною нейтральністю, циркулярною економікою та зниженням вуглецевого сліду виробництва. Вимоги щодо ресурсоефективності, спільного використання інфраструктури, інтеграції відновлюваних джерел енергії та управління відходами поступово трансформуються з рекомендаційних у квазіобов'язкові умови доступу до фінансування та ринків ЄС.

Для ІП в Україні це означає необхідність інституційного переходу від класичної моделі промислових зон до еко-індустриальних парків, здатних відповідати логіці декарбонізації та вимогам прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ). Відсутність системної інтеграції "зелених" вимог у національні механізми розвитку ІП знижує їх довгострокову конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість у європейському контексті.

Третім елементом є система сталого фінансування ЄС, що базується на принципах ESG та регламентується, зокрема, Таксономією ЄС для сталих видів економічної діяльності [21]. Відповідність ІП критеріям таксономії дедалі більше визначає доступ до ресурсів Європейського інвестиційного банку, інших міжнародних фінансових організацій та приватних інвесторів. Таким чином, інституційне середовище ІП має враховувати не лише національні регуляторні вимоги, а й фінансові

стандарти ЄС, що фактично формують нову модель інвестиційної селективності.

Подальший аналіз інституційного середовища функціонування ІІ доцільно структурувати через узагальнення нормативних документів, що дозволяє системно відобразити багаторівневу природу регулювання та логіку взаємодії національних і європейських інституційних рамок (див. Табл. 1).

Таблиця 1

**Узагальнення нормативних українських та європейських документів,
що формують інституційне середовище індустриальних парків**

Рівень регулювання	Документ	Інституційна функція щодо ІІ
Україна (базовий правовий рівень)	Закон України «Про індустриальні парки»	Визначає правові засади створення, управління та функціонування ІІ; суб'єктний склад і реєстрацію
	Закон України щодо стимулювання розвитку ІІ	Закріплює механізми державної підтримки, інфраструктурне співфінансування, стимули для резидентів
	Податковий кодекс України	Визначає податкові стимули для учасників ІІ
	Митний кодекс України	Регулює митні пільги та режим імпорту обладнання
Україна (програмно-інструментальний рівень)	Державна політика «Зроблено в Україні»	Формує попит, фінансові та кредитні стимули для локалізації виробництва в ІІ
	Гранти на переробні підприємства (єРобота)	Підтримка створення та масштабування виробництв, у т.ч. резидентів ІІ
	Програма пільгового кредитування «5–7–9%»	Фінансовий доступ для інвестиційних проєктів в ІІ
	Політика локалізації у публічних закупівлях	Створення гарантованого внутрішнього попиту на продукцію резидентів ІІ
Україна (стратегічний рівень)	Державна стратегія регіонального розвитку 2021–2027	Визначає ІІ як інструмент регіонального розвитку та відновлення
ЄС (державна допомога)	Політика державної допомоги ЄС	Визначає межі та допустимі форми підтримки інфраструктури та бізнесу
	General Block Exemption Regulation (GBER)	Дозволені види державної допомоги без погодження з ЄК (інфраструктура, МСП, R&D, енергоефективність)

	Regional Aid Guidelines	Регламентує регіональну інвестиційну допомогу
ЄС (промислова та "зелена" політика)	European Green Deal	Формує вимоги декарбонізації, енергоефективності, циркулярності
	EU Industrial Strategy (оновлена)	ІП як платформи інновацій і стратегічної автономії
	Circular Economy Action Plan	Перехід ІП до еко-індустріальних моделей
ЄС (фінансування та інвестиції)	EU Taxonomy for Sustainable Activities	Критерії доступу до сталого фінансування та інвесторів ЄС
	Політика сталого фінансування ЄС	Інституційна логіка ESG-орієнтованих інвестицій

Джерело: складено автором

З огляду на складність та фрагментованість нормативного поля, поєднання законодавчих актів України, програмно-інструментальних механізмів державної підтримки (зокрема політики «Зроблено в Україні») та європейських нормативно-рамкових вимог у табличному форматі дає змогу:

по-перше, чітко ідентифікувати функціональну роль кожного документа у формуванні інституційного середовища ІП;

по-друге, простежити вертикальну узгодженість між національним та євроінтеграційним рівнями регулювання;

по-третє, виявити інституційні розриви та зони потенційної гармонізації у контексті адаптації української промислової політики до вимог ЄС.

Такий підхід створює аналітичну основу для подальшої оцінки відповідності національної моделі ІП європейським стандартам та формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення інституційного середовища.

Розглянуті документи формують багаторівневу інституційну конструкцію, у межах якої українські ІП функціонують між національними механізмами стимулювання (законодавство + програми типу «Зроблено в Україні») та європейським нормативним контуром, що визначає

допустимість державної допомоги, екологічні вимоги та інвестиційну селективність.

За результатами проведено аналізу стає можливим системно поєднати виявлені обмеження інституційного середовища функціонування ІП з їх економічними наслідками та потенційними напрямками інституційного вдосконалення. Також це дає змогу, по-перше, чітко співвідносити рівні інституційного середовища із конкретними проявами інституційних дисфункцій, по-друге, ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки між нормативними, управлінськими та фінансовими обмеженнями і результативністю функціонування ІП, а по-третє, сформулювати аналітичну основу для розроблення практичних рекомендацій, орієнтованих на гармонізацію національної моделі парків з вимогами євроінтеграційного середовища. Так ключовою рисою сучасного інституційного середовища ІП є багаторівнева несинхронізованість нормативно-правових, управлінських, фінансових і програмних елементів, що формує сукупний ефект інституційної інерції та підвищених транзакційних витрат для інвесторів і резидентів.

На нормативно-правовому рівні основне обмеження полягає у рамковому характері спеціального законодавства, яке формально визначає статус ІП, але не забезпечує достатньої деталізації механізмів реалізації державної підтримки та процедур управління. Це зумовлює правову невизначеність, неоднозначність трактування норм та залежність практики функціонування ІП від підзаконних актів і ситуативних управлінських рішень. У результаті законодавчі стимули не трансформуються автоматично в інвестиційні рішення, а сам статус ІП не гарантує стабільних конкурентних переваг порівняно з альтернативними формами розміщення виробництва.

Інституційно-управлінський рівень характеризується розпорошенням повноважень між центральними органами виконавчої влади, органами

місцевого самоврядування та керуючими компаніями ІП, що ускладнює координацію політики розвитку ІП. Відсутність єдиного центру відповідальності та стандартів діяльності керуючих компаній знижує якість управління, обмежує можливості активного залучення інвесторів і формування довгострокових стратегій розвитку ІП. У таких умовах парки часто виконують роль пасивних майданчиків, а не інституційних платформ індустріального зростання.

Фінансово-інвестиційні обмеження мають структурний характер і пов'язані з дефіцитом довгострокового капіталу, доступного для розвитку інфраструктури ІП і реалізації капіталомістких виробничих проєктів. Домінування короткострокових або грантових інструментів державної підтримки, а також слабка інтеграція ІП з інструментами міжнародних фінансових організацій і сталого фінансування обмежують масштаб і складність проєктів, які можуть бути реалізовані в межах ІП. Крім того, відсутність чіткої інституційної прив'язки державних програм підтримки до статусу резидента ІП знижує мотивацію бізнесу до розміщення виробництв саме в ІП.

На програмно-інструментальному рівні ключовим обмеженням є фрагментація державних програм підтримки виробництва та інвестицій, зокрема програм типу «Зроблено в Україні», які адмініструються різними інституціями, мають відмінні критерії відбору та часові горизонти. Відсутність єдиної системи показників ефективності для ІП унеможливорює об'єктивну оцінку результативності використання публічних ресурсів і знижує якість зворотного зв'язку в системі державної політики. Як наслідок, підтримка ІП часто носить фрагментарний характер і не забезпечує кумулятивного ефекту для регіональної економіки.

Регіональний рівень інституційних обмежень проявляється у недостатній інтеграції ІП у стратегії розвитку територій та процеси смарт-спеціалізації, що знижує їх мультиплікативний ефект. Значні відмінності в

інституційній та управлінській спроможності регіонів і територіальних громад призводять до просторової асиметрії розвитку ІП та концентрації активності в обмеженій кількості локацій. За відсутності диференційованих механізмів державної підтримки це посилює регіональні дисбаланси та знижує загальну ефективність політики ІП.

У євроінтеграційному вимірі інституційні обмеження пов'язані з неповною гармонізацією національних механізмів підтримки ІП з правилами державної допомоги та "зеленої" трансформації Європейського Союзу. Орієнтація на класичну модель індустріалізації без системного врахування вимог декарбонізації, циркулярної економіки та стандартів сталого фінансування обмежує можливості інтеграції українських ІП у європейські виробничі та інноваційні ланцюги. У довгостроковій перспективі це створює ризики втрати конкурентоспроможності ІП та зменшення їх привабливості для іноземних інвесторів.

Узагальнюючи, інституційні обмеження ефективного розвитку ІП в Україні мають системний і взаємопов'язаний характер та зумовлюють необхідність переходу від фрагментарних заходів стимулювання до цілісної інституційної моделі, у якій нормативно-правові норми, управлінські механізми, фінансові інструменти, регіональні стратегії та євроінтеграційні вимоги функціонують як взаємодоповнювальні елементи єдиної архітектури розвитку ІП.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Індустріальні парки в Україні це важливий інструмент структурної модернізації, регіонального розвитку та післявоєнного відновлення економіки, однак їх потенціал реалізується лише частково через несформованість цілісного інституційного середовища. Але чинне нормативно-правове забезпечення має рамковий і нестабільний характер, що знижує інвестиційну передбачуваність і підвищує транзакційні витрати. Інституційно-управлінська система розвитку індустріальних парків характеризується

розпорошенням повноважень та обмеженою спроможністю керуючих компаній, унаслідок чого індустріальні парки часто функціонують як пасивні інфраструктурні майданчики.

Фінансово-інвестиційні та програмні обмеження проявляються у фрагментації державної підтримки, дефіциті довгострокового капіталу та слабкій прив'язці ключових інструментів, зокрема політики «Зроблено в Україні», до статусу резидента індустріального парку. На регіональному рівні обмеженням виступає недостатня інтеграція індустріальних парків у стратегії розвитку територій та нерівномірність інституційної спроможності громад.

У євроінтеграційному вимірі розвиток індустріальних парків стримується неповною гармонізацією з правилами державної допомоги, «зеленої» трансформації та сталого фінансування ЄС.

Узагальнюючи, підвищення ефективності розвитку індустріальних парків в Україні потребує переходу до цілісної інституційної моделі, у межах якої індустріальні парки функціонуватимуть як інституційні платформи реалізації промислової та регіональної політики, узгодженої з євроінтеграційними вимогами. Тому подальші наукові дослідження доцільно зосередити на поглибленні та прикладній конкретизації інституційних аспектів розвитку індустріальних парків в Україні з урахуванням завдань післявоєнного відновлення та євроінтеграції.

Література

1. Індустріальні парки в Україні. URL: <https://me.gov.ua/view/3a5db9a6-a3fe-4f00-894b-48682d9a0bc3> (дата звернення: 15.12.2025).

2. Bogren M., Sörensson A., Faith-Ell C., Lindvert M., Jansson A.-M. Industrial parks in Europe: Challenges for sustainable territorial development. In A. D'Auria, & J. S.-R. García (Eds.), *Strategies for Sustainable Territorial*

Development (pp. 301–322). IGI Global. 2025.
DOI: <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-7081-0.ch014>

3. Côté R., Hall J. Industrial parks as ecosystems. *Journal of Cleaner production*. 1995. 3(1-2). P. 41-46. DOI: [https://doi.org/10.1016/0959-6526\(95\)00041-C](https://doi.org/10.1016/0959-6526(95)00041-C)

4. Lowe E. A. Creating by-product resource exchanges: strategies for eco-industrial parks. *Journal of cleaner production*. 1997. 5(1-2). P. 57-65. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0959-6526\(97\)00017-6](https://doi.org/10.1016/S0959-6526(97)00017-6)

5. Scott P. Industrial Estates and British Industrial Development, 1897-1939. *Business History*, 43(2), 73–98. DOI: <https://doi.org/10.1080/713999223>

6. Бойко, В., Бойко, Л. Індустріальні парки—ефективний механізм залучення інвестицій для відновлення економіки у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2023. (49). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-23>

7. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. Економічний аналіз. 2018. Том 28, № 1. С. 40-50. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33691/1/7.pdf> (дата звернення: 15.12.2025).

8. Гарбар С. Індустріальні та екоіндустріальні парки як інструмент формування інвестиційного клімату України: стратегія трансформації та європейський досвід. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. (9). DOI: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.9.09>

9. Данилович-Кропивницька М. Л., Джурик Ю. А. Індустріальні парки в Україні: новий етап розвитку. *Наукові перспективи*. 2022. № 6(24). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1865/1863> (дата звернення: 15.12.2025).

10. Панченко, В. Г. Вітчизняна практика та світовий досвід СЕЗ і ТПР: монографія / О.С. Чмир, В. Г. Панченко, Ю. В. Гусєв, В. І. Пила; ред.: О. С. Чмир. К. Д.: Вістка: Постер Принт, 2013. 252 с.

11. Підоричева І., Ляшенко В., Ліщук О. Удосконалення інституціонального середовища розвитку кластерів та індустріальних парків для підвищення резильєнтності підприємницького сектору України. *Science and Innovation*. 2025. 21(4). Р. 52–64. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine21.04.052>

12. Лекарь С. І. Міжнародні та вітчизняні реалії функціонування індустріальних парків. *Економіка промисловості*. 2017. № 1. С. 80-94.

13. Шевчук Н. Світовий досвід розвитку індустріальних парків та їхні переваги для розвитку економіки України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 4(28). С. 68–74. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/262444/258872> (дата звернення: 15.12.2025).

14. Про індустріальні парки: Закон України No. 5018-VI. *Верховна Рада України*. 2013. № 22. ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17> (дата звернення: 15.12.2025).

15. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 року № 176-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.12.2025).

16. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні: Закон України No. 2330-IX. *Верховна Рада України*. 2022. № 46. Ст. 390. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20> (дата звернення: 15.12.2025).

17. Made in Ukraine. URL: <https://madeinukraine.gov.ua/> (дата звернення: 15.12.2025).

18. EC (2025) Competition Policy. State aid. URL: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid_en (дата звернення: 15.12.2025).

19. EC (2025) The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. URL: <https://commission.europa.eu/strategy-and->

policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 15.12.2025).

20. EC (2025) European industrial strategy. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy_en (дата звернення: 15.12.2025).

21. EC (2025) EU taxonomy for sustainable activities. URL: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en (дата звернення: 15.12.2025).

References

1. Industrial'ni parky v Ukraini [Industrial parks in Ukraine]. Available at: <https://me.gov.ua/view/3a5db9a6-a3fe-4f00-894b-48682d9a0bc3> [in Ukrainian].
2. Bogren, M., Sörensson, A., Faith-Ell, C., Lindvert, M., & Jansson, A.-M. (2025). Industrial parks in Europe: Challenges for sustainable territorial development. In A. D'Auria, & J. S.-R. García (Eds.), *Strategies for Sustainable Territorial Development* (pp. 301–322). *IGI Global*. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-7081-0.ch014>
3. Côté, R., Hall, J. (1995). Industrial parks as ecosystems. *Journal of Cleaner production*, 3(1-2), 41-46. [https://doi.org/10.1016/0959-6526\(95\)00041-C](https://doi.org/10.1016/0959-6526(95)00041-C)
4. Lowe, E. A. (1997). Creating by-product resource exchanges: strategies for eco-industrial parks. *Journal of cleaner production*, 5(1-2), 57-65. [https://doi.org/10.1016/S0959-6526\(97\)00017-6](https://doi.org/10.1016/S0959-6526(97)00017-6)
5. Scott, P. (2001). Industrial Estates and British Industrial Development, 1897-1939. *Business History*, 43(2), 73–98. <https://doi.org/10.1080/713999223>
6. Boyko, V., Boyko, L. (2023). Industrial'ni parky–efektyvnyy mekhanizm zaluchennya investytsiy dlya vidnovlennya ekonomiky u pisl'yavoyennyy period [Industrial parks are an effective mechanism for attracting

investments for economic recovery in the post-war period.] *Ekonomika ta suspil'stvo*, (49). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-23>

7. Halasyuk, V. V. (2018). Industrial'ni parky: svitovyy dosvid ta perspektyvy stvorenniya v Ukraini [Industrial parks: world experience and prospects for creation in Ukraine]. *Ekonomichnyy analiz*, 28(1), 40-50. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33691/1/7.pdf> [in Ukrainian].

8. Garbar, S. (2025). Industrial And Eco-Industrial Parks As A Tool For Shaping The Investment Climate Of Ukraine: Transformation Strategy And European Experience. *Social Development: Economic and Legal Issues*, (9). <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.9.09>

9. Danylovich-Kropyvnytska, M., Juryk, Yu. (2022). Industrial'ni parky v Ukraini: novyy etap rozvytku [Industrial parks in Ukraine: a new stage of development]. *Naukovi perspektyvy*, 6(24). Available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1865/1863> [in Ukrainian].

10. Panchenko, V. H. (2013). Vitchyznyana praktyka ta svitovyy dosvid SEZ i TPR: monohrafiya / O.S. Chmyr, V. H. Panchenko, YU. V. Husyev, V. I. Pyla; red.: O. S. Chmyr. K. D.: Vistka: Poster Prynt. 252 p. [in Ukrainian].

11. Pidorycheva, I., Liashenko, V., & Lischuk, O. (2025). Improvement of the Institutional Environment for the Development of Clusters and Industrial Parks to Increase the Resilience of Ukraine's Entrepreneurial Sector. *Science and Innovation*, 21(4), 52–64. Available at: <https://doi.org/10.15407/scine21.04.052>

12. Lekar, S. (2017). Mizhnarodni ta vitchyznyani realiyi funktsionuvannya industrial'nykh parkiv [World experience in the development of industrial parks and their advantages for the development of the economy of Ukraine]. *Ekonomika promyslovosti*, 1, 80-94 [in Ukrainian].

13. Shevchuk N. (2021) Svitovyy dosvid rozvytku industrial'nykh parkiv ta yikhni perevahy dlya rozvytku ekonomiky Ukrainy. [World experience in the development of industrial parks and their advantages for the development of the economy of Ukraine] *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya*, 4(28),

68–74. Available at: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/262444/258872> [in Ukrainian].

14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023). Pro industrialni parky [On industrial parks]. Law of Ukraine of June 21, 2012, No. 5018-VI. Revision as of September 17, 2023. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> [in Ukrainian].

15. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). Pro skhvalennia Stratchii rozvytku industrialnykh parkiv na 2023–2030 roky [On approval of the Strategy for the Development of Industrial Parks for 2023–2030] Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 24, 2023, No. 176-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). Law of Ukraine “On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the creation of favorable conditions for the operation of industrial parks in Ukraine” (No. 2330-IX). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20> [in Ukrainian].

17. Made in Ukraine. Available at: <https://madeinukraine.gov.ua/>

18. EC (2025) Competition Policy. State aid. Available at: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid_en

19. EC (2025) The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

20. EC (2025) European industrial strategy. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy_en

21. EC (2025) EU taxonomy for sustainable activities. Available at: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en